

PRAVILA --- RODITELJSTVA

Ričard Templar

PRAVILA

RODITELJSTVA

Sa engleskog prevela
Aleksandra Vještica

Naslov originala:
The Rules of Parenting, Richard Templar
Copyright © Richard Templar 2008
Delo *Pravila roditeljstva* objavljeno je uz saglasnost Pearson Education Limited
Prava za srpsko izdanje © 2011 Mono i Manjana

Izdavač
Mono i Manjana

Za izdavača
Miroslav Josipović
Nenad Atanasković

Glavni i odgovorni urednik
Aleksandar Jerkov

Urednik
Milena Đorđijević

Prevod
Aleksandra Vještica

Lektura
Marijana Mahač

Korektura
Saša Novaković

Dizajn korica
Goran Grbić

Kompjuterska priprema
Ljiljana Pekeč

E-mail: office@monoimanjana.rs
www.monoimanjana.rs

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Narodna biblioteka Srbije, Beograd

ТЕМПЛАР, Ричард, 1950-2006
Pravila roditeljstva / Ričard Templar ; sa engleskog prevela Aleksandra Vještica. -
Beograd : Mono i Manjana, 2011 (Lazarevac : Elvod-print). - 255 str. ; 21 cm

Prevod dela: The Rules of Parenting / Richard Templar.

ISBN 978-86-7804-445-8
a) Родитељство б) Породично васпитање
c) Родитељи - Деца - Психолошки аспект
COBISS.SR-ID 184925708

Sadržaj

UVOD.....	13
PRAVILA ZA OČUVANJE PRISEBNOSTI.....	17
1. Opustite se.....	20
2. Niko nije savršen.....	22
3. Otkrijte u čemu ste dobri	24
4. Skoro svako pravilo se povremeno može prekršiti	26
5. Ne pokušavajte sve da postignete.....	28
6. Ne morate poslušati svaki savet (uključujući i ovaj)	30
7. Normalno je da poželimo da pobegnemo	32
8. Smete da se krijete od svoje dece	34
9. I roditelji su ljudi	36
10. Ne zanemarujte svoj odnos s partnerom	38
PRAVILA U VEZI SA STAVOVIMA	41
11. Nije sve u ljubavi	44
12. Nismo svi isti	46
13. Obradujte im se	48
14. Poštujte svoje dete	50
15. Uživajte u njihovom društvu.....	52
16. Urednost nije toliko važna	54
17. Dobro vaspitanje uz sračunate rizike.....	56

18. Ne pokazujte zabrinutost.....	58
19. Posmatrajte stvari iz njihovog ugla	60
20. Roditeljstvo nije takmičenje.....	62
PRAVILA SVAKODNEVNOG ŽIVOTA.....	65
21. Pustite decu da se sama snađu	68
22. Naučite decu da misle svojom glavom	70
23. Mudro s pohvalama	72
24. Shvatite važnost postavljanja granica	74
25. Podmićivanje ne mora biti loše.....	76
26. Raspoloženje se prenosi	78
27. Vi im stvarate navike u ishrani	80
28. Komunicirajte	82
29. Postavite jasne ciljeve.....	84
30. Ne budite zanovetalo	86
PRAVILA DISCIPLINE.....	89
31. Držite se zajedno.....	92
32. Nagrade umesto kazni	94
33. Budite dosledni.....	96
34. Razvedrite se.....	98
35. Usmerite pažnju na problem, ne na ličnost.....	100
36. Autogol	102
37. Ako izgubite živce, vi gubite	104
38. Izvinite se kad pogrešite.....	106
39. Dopustite im da se izraze	108
40. Pravo izražavanja.....	110
PRAVILA LIČNOSTI.....	113
41. Otkrijte šta može podstaknuti vaše dete	116
42. Svako dete je dobro u nečemu	118

43. Naučite da cenite i one detetove osobine koje vas podsećaju na osobu koju ne volite	120
44. Uočite međusobne sličnosti.....	122
45. Nađite u njima kvalitete vredne divljenja	124
46. Pustite ih da budu bolji od vas.....	126
47. Njihov stav važan je koliko i dostignuća.....	128
48. Zadržite brige i nesigurnost za sebe	130
49. Opasnost sugestije	132
50. Ne pokušavajte da stvorite savršeno dete	132
PRAVILA S VIŠE DECE	135
51. Neka se prepuste jedno drugom	140
52. Prihvatite svađu kao nešto zdravo (u granicama normale)	142
53. Naučite ih da se zauzmu za sebe.....	144
54. Budite tim	146
55. Pustite ih da se zabave	148
56. Nikad ne upoređujte decu.....	150
57. Drugačija pravila za sve	152
58. Ne favorizujte jedno od dece.....	154
59. Raznolikost življenja.....	156
60. Pronađite potencijal u svakome	158
PRAVILA ŠKOLE	161
61. Škola je više od sticanja obrazovanja	164
62. Složenost.....	166
63. Branite svoje dete	168
64. Zastrašivanje je problem.....	170
65. Naučite ih da se odbrane	172
66. Prihvatite njihove prijatelje koji vam se ne dopadaju.....	174
67. Zapamtite da ste im roditelj, ne nastavnik.....	176

68. Nemojte ih razmaziti.....	178
69. Popustite	180
70. Neka sami izaberu šta će studirati	182
PRAVILA TINEJDŽERA	185
71. Ne paničite	188
72. Setite se trećeg Njutnovog zakona.....	190
73. Dajte im pravo glasa	192
74. Ne gledajte ispod kreveta	194
75. Nemojte ih pratiti u stopu, to odmaže	196
76. Ne stajte lavini na put.....	198
77. Vikanje ne pomaže	200
78. Prava i obaveze	202
79. Poštujte ono što rade.....	204
80. Stvorite zdrav odnos prema seksu.....	206
PRAVILA KRIZE	209
81. Nemojte koristiti decu.....	212
82. Deca prihvataju stvari na svoj način.....	214
83. Nije lakše kad si mlad	216
84. Trajne posledice.....	218
85. Recite im istinu.....	220
86. Iz grešaka se uči	222
87. Bolje je složiti se nego biti u pravu	224
88. S reči na dela.....	226
89. Moraju znati da su na prvom mestu	228
90. Ne možete sve ispraviti	230
PRAVILA ODRASLIH	233
91. Držite se po strani	236
92. Dajte savet tek kad vam ga zatraže	238

93. Ponašajte se prema njima kao prema odraslima.....	240
94. Ne pokušavajte da im budete najbolji prijatelj	242
95. Podržite ih.....	244
96. Bez obaveza	246
97. Ne stvarajte im osećaj krivice	248
98. Još uvek ste im potrebni.....	250
99. Niste vi krivi.....	252
100. Jednom roditelj, uvek roditelj	254

Za Riča

„Mi smo na najbolji način naučili lekciju.

Život je naš poriv. Sačuvali smo veru.“

UVOD

Ništa ne može da vas pripremi za roditeljstvo. Na testu će biti vaša izdržljivost, nervi, osećanja, a ponekad čak i zdrav razum. Sve počinje pitanjem kako da promenite pelenu ili da okupate bebu a da je ne udavite, i ubrzo saznajete da sve to spada u grupu manjih izazova. I taman kad pomislite da ste se snašli i da uspešno prolazite kroz jednu fazu njihovog detinjstva, deca odrastu i kreće potpuno drugačija priča. Prvi koraci, škola, momci ili devojke, učenje vožnje – nikad kraja. Srećom, isplati se u velikoj meri – donosi mnogo zabave, zagrljaja i bliskosti. I poneki znak zahvalnosti, ako imate sreće. Naravno, tu je i zadovoljstvo dok ih posmatrate kako izrastaju u pristojne osobe na koje možete biti ponosni.

Na tom putu, dok budete pokušavali da smislite kako da kažete i uradite ono što će pomoći vašem detetu da odraste u srećnu, stabilnu osobu, biće mnogo frustracija, srdžbe, zbunjenosti i preispitivanja. O tome je reč u ovoj knjizi.

Put na kome se nalazite je opštepoznat – milioni ljudi su pre vas postali roditelji i kroz svoja iskustva i greške shvatili ponešto što će vama možda poslužiti u ovom trenutku. Ja sam dvaput prošao kroz ciklus roditeljstva. Za trideset godina imao sam dve porodice. To znači da sam imao prilike da napravim neke osnovne greške više puta. Ali to takođe znači i da sam na primerima svojih prijatelja i prijatelja svoje dece imao priliku da posmatram i proučavam druge porodice na delu i gledam kako se roditelji ponašaju. To se pokazalo kao beskrajno očaravajuće istraživanje.

Neki roditelji kao da instinktivno znaju da se valjano postave u svakoj situaciji. Drugi u nečemu ponekad greše, ali ipak umeju da se snađu u određenim situacijama. Ako dovoljno dugo proučavate roditelje, kao što sam ja radio, počinjete da uočavate obrasce ponašanja

– taktike, tehnike i principe koji izvlače ono najbolje iz dece i koji se mogu primeniti bez obzira na ličnost deteta. Upravo ti stavovi i principi utkani su u *Pravila roditeljstva*, da vas vode kroz teške trenutke i pomognu vam da dovedete svoje dete do ostvarenja njegovih ciljeva, kao i da trajno poboljšaju vaš odnos s detetom.

Pravila roditeljstva nisu nikakvo otkrovenje – ona su podsetnik. Mnoga su logična, ali ponekad ih smetnete s uma kad pred sobom imate dvogodišnjaka u nastupu besa ili tinejdžera koji misli da je ceo svet njegov i da postoji zbog njega. Prema tome, nije naodmet da se s njima ponovo susretate. Na kraju krajeva, važan posao je u pitanju.

Na prvi pogled sto pravila može izgledati previše. Međutim, posao vaspitavanja deteta obavljaćete osamnaest godina, a to je prilično dug period. I više od osamnaest ako imate više od jednog deteta.¹ S decom prolazite kroz odvikavanja, pelene, prohodavanje, učenje govora, čitanje, pisanje, računanje, školu, prijatelje, seks, drogu i rokenrol. U stvari, sto pravila i nije tako mnogo.

Postalo mi je prilično jasno po čemu se prepoznaje dobar roditelj. Dovoljno je samo da pogledate njihovu decu. Neka deca ponekad prolaze kroz loše faze iz najrazličitijih razloga i za to zaista ne možete da okrivite njihove roditelje, ali uvideo sam da se vaspitanje pokaže onda kad napuste roditeljski dom. I shvatio sam da su uspeali oni roditelji čija deca umeju da se staraju o sebi, koja umeju da uživaju u životu i da usreće one oko sebe, koja su pažljiva i ljubazna i koja se bore za ono u šta veruju. S godinama sam shvatio kakav način vaspitanja stvara takve osobe.

Kad pomislite koliku odgovornost roditeljstvo nosi sa sobom, to može da vas blokira. Ono što radite i govorite tokom godina može umnogome uticati na to da li će vaše dete kad odraste biti upropašćeno ili stabilno. Dobra vest je što ćete, čitajući ovu knjigu i razmišljajući o svemu tome, automatski početi da ispravljate svoje mane i menjate loše navike, a takođe i saznaćete mnogo toga korisnog (korisnog vama i vašim potomcima).

Ima još dobrih vesti. Postoji mnogo pogrešnih načina da odgajite decu, ali ima i mnogo ispravnih. Ono sa čime ćete se susresti u ovoj

¹ Naravno, to ne važi u slučaju da imate blizance. (Prim. aut.)

knjizi jesu principi kojih se možete pridržavati tako da odgovaraju i vama i vašoj deci. Ne postoji spisak sa uputstvima kojih treba doslovce da se pridržavate kako biste sprečili dete da postane gubitnik. Upoznao sam mnoge roditelje koji su veoma uspešno tumačili ova pravila na originalan, maštovit i neobičan način. Važno je uočiti ideju vodilju. Na primer, znam neke sjajne roditelje koji su školovali decu kod kuće, odlične roditelje čija su deca išla u obične škole i podjednako uspešne roditelje čija su deca pohađala državne škole za đake sa izuzetno dobrim rezultatima. Sve će doći na svoje ako zauzmete pravi stav.

Lično mogu da posvedočim da je nemoguće pridržavati se svih sto pravila svakodnevno tokom osamnaest godina. Ali takođe mogu da kažem kako su i najbolji roditelji povremeno grešili. Doduše, ne previše, i ne toliko često, i uvek su znali u čemu su pogrešili. To je veoma važno: uvidite u čemu grešite i zapamtite za sledeći put. Ništa više se od vas ne traži. A gledano iz ugla dece, to je sasvim dovoljno.

Takođe ću vam reći (i možda ćete osetiti olakšanje kad to čujete) da nijedno pravilo ne zahteva od vas da im zalizujete kosu ili da im obavezno menjate čarape svakog dana. To je sve sasvim u redu, ali sam takođe viđao roditelje koji su sjajno vaspitali svoju neočešljanu decu koja uopšte nisu nosila čarape.

Ova pravila se odnose na važne stvari, stvari koje se tiču stavova vaše dece, vrednosti i predstave koje imaju o sebi, i sve to nema nika-kve veze sa čarapama. To su pravila koja će vama i vašoj deci pomoći da uživajte jedni u drugima, da uživajte u životu i da poštujete druge. To su univerzalni principi koji se podjednako mogu primeniti u tradicionalnim porodicama i u onim modernijim, gde imamo samohrane roditelje ili porodice sa očuhom ili maćehom.

Ne tvrdim da su ovih sto pravila jedina koja morate poštovati i da nikad više neće biti nijednog. Daleko od toga. Ovo su pravila koja sam shvatio kao najvažnija, ali zainteresovan sam da čujem i vaše mišljenje i voleo bih da mi ukažete na još neka pravila ako ih znate.

Možete mi ih poslati mejlom na adresu: richard.templar@richard.templar.co.uk

Ričard Templar